

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ

ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ

РЕЛЬЄФУ, КЛІМАТУ ТА ПОВЕРХНЕВИХ ВОД:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Україна, м. Київ, 2-4 жовтня 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

**РЕЛЬЄФУ, КЛІМАТУ ТА ПОВЕРХНЕВИХ ВОД:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ДО 75-РІЧЧЯ КАФЕДР
ЗЕМЛЕЗНАВСТВА ТА ГЕОМОРФОЛОГІЇ,
МЕТЕОРОЛОГІЇ ТА КЛІМАТОЛОГІЇ,
ГІДРОЛОГІЇ ТА ГІДРОЕКОЛОГІЇ

Україна, м. Київ, 2-4 жовтня 2024 р.

УДК 556.5+551.5:551.58+551.4

Рецензенти:

С.Ю. Бортник - доктор географічних наук, професор;
В.В. Гребінь - доктор географічних наук, професор;
С.І. Сніжко - доктор географічних наук, професор;
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(26 вересня 2024 р., протокол № 2)*

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: Природничо-географічні дослідження рельєфу, клімату та поверхневих вод: сучасний стан та перспективи розвитку (до 75-річчя кафедр КНУТШ: землезнавства та геоморфології; метеорології та кліматології; гідрології та гідроекології). Україна, м. Київ, 2-4 жовтня 2024 р. Київ, 2024. 159 с.

Наведено тези доповідей, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Природничо-географічні дослідження рельєфу, клімату та поверхневих вод: сучасний стан та перспективи розвитку», присвяченої 75-річчю кафедри землезнавства та геоморфології, кафедри метеорології та кліматології, кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які були засновані в 1949 р. Конференція проходила 2-4 жовтня 2024 р. на географічному факультеті університету.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених цитат, формул, власних імен та інших відомостей.

Materials of the international scientific and practical conference: Natural and geographical studies of relief, climate and surface waters: current state and development prospects (to the 75th anniversary of TSHNUK departments: earth sciences and geomorphology; meteorology and climatology; hydrology and hydroecology). Ukraine, Kyiv, October 2-4, 2024. Kyiv, 2024. 159 p.

The book contains the abstracts of reports submitted to the international scientific and practical conference "Natural and geographical research of relief, climate and surface waters: current state and development prospects" dedicated to the 75th anniversary of the Department of Earth Science and Geomorphology, Department of Meteorology and Climatology, Department of Hydrology and Hydroecology are given. of the Faculty of Geography of Taras Shevchenko National University of Kyiv, which were founded in 1949. The conference was held on October 2-4, 2024 at the University's Faculty of Geography.

The authors of the published materials are responsible for the selection and accuracy of the quotations, formulas, proper names and other information.

ЗМІСТ

Стор.

Секція. ГІДРОЛОГІЯ ТА ВОДНІ РЕСУРСИ – СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Хільчевський В.К., Гребінь В.В. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> КАФЕДРА ГІДРОЛОГІЇ ТА ГІДРОЕКОЛОГІЇ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: 75-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ (1949-2024 рр.)	10
Аксюк ОМ., Ланшин В.П., Гончаренко Г.А. <i>Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i> СУЧАСНИЙ СТАН ВІТЧИЗНЯНОГО ЛАВИНОЗНАВСТВА	13
Багрій І.Д., Мамишев І.Є. <i>Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна</i> ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА	14
Гопцій М.В.^{1,2}, Бондаренко А.Є.¹ ¹ <i>Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна</i> ² <i>Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка, м. Київ, Україна</i> ОЦІНКА ВЕЛИЧИНИ ТА МІНЛИВОСТІ ВЕСНЯНОГО СТОКУ В БАСЕЙНІ Р. ТЕТЕРІВ	16
Гребінь В.В. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> ВОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ (ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ)	18
Даус М.Є. <i>Одеський національний морський університет м. Одеса, Україна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ АНТРОПОГЕННИХ НАВАНТАЖЕНЬ ТА ЇХНІХ ВПЛИВІВ НА СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ВОД РІЧКИ ХАДЖИДЕР	20
Єрмаков В.В. <i>Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна</i> ГОСПОДАРСЬКЕ ВИКОРИСТАННЯ РІЧОК ПОЛТАВЩИНИ У ХІХ- НА ПОЧ. ХХ СТ.	22
Забокрицька М.Р. <i>Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна</i> ПРО ТИПІЗАЦІЮ ОЗЕР ШАЦЬКОГО ПООЗЕР'Я, ЗГІДНО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	23
Іванова Н.О., Батог С.В., Дубняк С.С. <i>Інститут гідробіології НАН України, м. Київ, Україна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ТА ЧАСОВОЇ ДИНАМІКИ ЗАВИСЛИХ РЕЧОВИН У Р. ГОРІХУВАТКА В М. КИЄВІ	26
Ігонькін Д.І. <i>Чернівецький Національний Університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна</i> ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕНІ РІЧОК НИЖЧИХ ПОРЯДКІВ	28
Косяк Д.С., Самуйлик Л.І. <i>Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна</i> ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ БАСЕЙНІВ РІЧОК УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПАКЕТІВ ГІС МОДЕЛЮВАННЯ	30
Лета В.В.¹, Чиняк В.В.², Карабінюк М.М.² ¹ <i>Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна</i> ² <i>ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна</i> ВПЛИВ ІНФРАСТРУКТУРИ ТУРИЗМУ НА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ У БАСЕЙНІ РІЧКИ ЧОРНА ТИСА	32
Лобода Н.С., Розвод М.Р. <i>Одеський Національний Університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна</i>	34

ОСОБЛИВОСТІ КОЛИВАННЯ СТОКУ ТА КЛІМАТИЧНИХ ЧИННИКІВ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В БАСЕЙНІ РІЧКИ ДНІСТЕР НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ	
Лук'янець О.І., Москаленко С.О. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> АНАЛІЗ НАЙБІЛЬШИХ МАКСИМАЛЬНИХ МОДУЛІВ СТОКУ ВОДИ РІЧОК РІВНИННОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	36
Лутай Д.В., Кічук Н.С., Кущенко Л.В. <i>Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ТА МІНЕРАЛІЗАЦІЇ МАЛИХ РІЧОК УКРАЇНСЬКОГО ПРИДУНАВ'Я В МЕЖАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	38
Манукало В.О., Водоласков В.П., Гальперіна Т.О., Ковальська Л.Г., Митник Т.Г., Самойленко Н.А. <i>Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i> СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАЗИ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ І ПРОГНОЗІВ	40
Ободовський О.¹, Сжаттен Д.², Хабель М.², Бжезінська М.², Лук'янець О.¹ ¹ <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка Україна, м. Київ, Україна</i> ² <i>Університет ім. Казимира Великого в Бидгощі, Польща</i> ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА КОЛИВАНЬ СТОКУ ВОДИ В БАСЕЙНАХ РІЧОК ДНІПРА, ВІСЛИ ТА ОДРИ	42
Паланичко О.В. <i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ МАСШТАБІВ ЗАТОПЛЕНЬ ПАВОДКОВИМИ ВОДАМИ В МЕЖАХ ПЕРЕДГІР'Я ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	44
Пасічник М., Бузей О. <i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна</i> ІННОВАЦІЙНІ ГІС-ТЕХНОЛОГІЇ У ДОСЛІДЖЕННІ ТА УПРАВЛІННІ МОЛОДИМИ РІЧКОВИМИ ЛАНДШАФТАМИ	46
Сарнавський С.П. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> УМОВИ ЖИВЛЕННЯ РІЧОК ЛІВОБЕРЕЖЖЯ СЕРЕДНЬОГО ДНІПРА ТА ЇХНІ СУЧАСНІ ЗМІНИ	48
Сіваєв Д.В., Шакірзанова Ж.Р. <i>Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова, м. Одеса, Україна</i> ПРОСТОРОВО-ЧАСОВІ ТЕНДЕНЦІЇ МАКСИМАЛЬНОГО ТАЛО-ДОЩОВОГО СТОКУ РІЧОК УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ	50
Стельмах В.Ю. <i>Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна</i> АНАЛІЗ НАСЛІДКІВ ВПЛИВУ ВОЄННИХ ДІЙ НА ВОДНІ ОБ'ЄКТИ УКРАЇНИ	52
Yurii Tuchkovenko^{1,2}, Dmitro Kushnir¹, Valeriya Ovcharuk¹ ¹ <i>Odesa National I.I.Mechnikov University, Odesa, Ukraine</i> ² <i>Institute of Marine Biology of the National Academy of Sciences of Ukraine, Odesa, Ukraine</i> MODELING THE DISTRIBUTION OF TRANSFORMED WATERS OF THE DNIPRO RIVER IN THE BLACK SEA FOLLOWING THE ARTIFICIAL FLOOD CAUSED BY THE KAKHOVKA DAM DESTRUCTION	54
Хільчевський В.К. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВОДИ ДЛЯ РІЗНИХ ЦІЛЕЙ: ЕВОЛЮЦІЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ 2014-2022 рр.	55

Холоденко В.С. Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна ОЦІНКА ЗАБРУДНЕННЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД РІЧКИ УСТЯ	59
Шакірманова Ж.Р., Колеснік А.В. Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова, м. Одеса, Україна ДОСЛІДЖЕННЯ МАКСИМАЛЬНОГО СТОКУ ПАВОДКІВ ТЕПЛОГО І ХОЛОДНОГО ПЕРІОДІВ В БАСЕЙНІ Р. ТИСА В МЕЖАХ УКРАЇНИ	61
Шерстюк Н.П.¹, Хільчевський В.К.² ¹ Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Україна ² Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН У РЕГЛАМЕНТ СКИДАННЯ ШАХТНИХ ВОД ІЗ СТАВКА БАЛКИ СВИСТУНОВА У РІЧКУ ІНГУЛЕЦЬ	63
Ющенко В.Ю. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗ ДАНИХ ГІДРОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ПРИНЦИПИ І ПРАКТИКА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	65
Ющенко Ю.С. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна РІЧКОВИЙ ГІДРОМОРФОЛОГІЧНИЙ ЛАНДШАФТ	66

Секція. МЕТЕОРОЛОГІЯ ТА КЛІМАТОЛОГІЯ: ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Сніжко С.І., Шевченко О.Г. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна КАФЕДРИ МЕТЕОРОЛОГІЇ ТА КЛІМАТОЛОГІЇ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА – 75 РОКІВ	68
Балабух В.О., Довгаль Г.П. Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ КЛІМАТУ ТА ОСОБЛИВОСТІ УМОВ ПОГОДИ В УКРАЇНІ У 2023 РОЦІ	75
Балабух В.О., Малицька Л.В., Довгаль Г.П., Ягодинець С.М., Лавриненко О.М. Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна ПОВТОРЮВАНІСТЬ, ІНТЕНСИВНІСТЬ ТА ДИНАМІКА РІЗКИХ ПОХОЛОДАНЬ В УКРАЇНІ	77
Балабух В.О.¹, Штупун І.М.², Затула В.І.² ¹ Український гідрометеорологічний інститут ДСНС та НАН України, м. Київ, Україна ² Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна ГРОЗОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА МЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ, ЯКІ ЇЇ ЗУМОВЛЮЮТЬ	79
Грушевський О.М., Міщенко Н.М., Пишняк Д.В. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна Національний антарктичний науковий центр, м. Київ, Україна ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ТРАЄКТОРІЙ ПОВІТРЯНИХ ЧАСТИНОК НА ФІКСОВАНИХ РІВНЯХ ЗА ДОПОМОГОЮ СТАТИЧНО УРІВНОВАЖЕНИХ КУЛЬ	81
Dudar T.V., Tymchyshyn M.A. National Aviation University, Kyiv, Ukraine GREENHOUSE GASES CONTENT IN THE CONTEXT OF CLIMATE CHANGE	83
Колотухіна А., Сніжко С. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна	85

ЗМІНА ТЕМПЕРАТУРИ ПОВІТРЯ У ЦЕНТРАЛЬНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД		
Корогода Н. П., Купач Т.Г. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i>	АЛГОРИТМ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕЛЕНИХ ЗОН В ЗАПОБІГАННІ УТВОРЕННЮ ОСТРОВІВ ТЕПЛА В МІСТІ	86
Лев Т.Д.¹, Яценко Ю.В.², Піскун В.М.¹, Шедєменко І.П.¹ <i>¹Інститут проблем безпеки АЕС НАН України, м. Київ, Україна</i> <i>²Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i>	КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ УМОВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ ЗА ПЕРІОД 2006-2022 РОКІВ	88
Мартазінова В.Ф., Кихтенко Я.В. <i>Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i>	ОЦІНКА АНОМАЛІЙ МІСЯЧНИХ СУМ ПРЯМОЇ ТА РОЗСІЯНОЇ СОНЯЧНОЇ РАДІАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЦИРКУЛЯЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ	90
Музика Т.А., Недострелова Л.В. <i>Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна</i>	ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОРІЧНОГО РОЗПОДІЛУ КІЛЬКОСТІ ДНІВ З ТУМАНАМИ НА СТАНЦІЇ ЗВЯГЕЛЬ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД 1993-2022 РР.	91
Олексієнко І.М., Олійник Р.В. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i>	РЕГІОНАЛЬНІ ІНДИКАТОРИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	93
Павловська Т. С., Рудик О. В., Нікон О. Є. <i>Волинський національний університет імені Лесі України, м. Луцьк, Україна</i>	ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ТА БАГАТОРІЧНА ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ ДНІВ З НИЗЬКОЮ ВІДНОСНОЮ ВОЛОГІСТЮ ПОВІТРЯ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ ВПРОДОВЖ 2001–2020 РР.	95
Пясецька С.І.¹, Щеглов О.А.² <i>¹Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського, м. Київ, Україна</i> <i>²Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i>	СТАН ПОЛЯ СЕРЕДНЬОЇ КІЛЬКОСТІ ДНІВ ІЗ СНІГОВИМ ПОКРИВОМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У ЗИМОВІ МІСЯЦЯІ ПРОТЯГОМ ТРИДЦЯТИРІЧЧЯ 1991-2020 рр.	97
Рибченко Л.С., Савчук С.В. <i>Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i>	СКЛАДОВІ СОНЯЧНОЇ РАДІАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЗА 1961-2020 РР.	99
Савенець, М.В., Надточій Л.М. <i>Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна</i>	ЗМІНА ХАРАКТЕРИСТИК АЕРОЗОЛЬНОГО ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ ВНАСЛІДОК РАКЕТНИХ УДАРІВ ПО ОБ'ЄКТАМ ПРОМИСЛОВОСТІ	101
S. Snizhko¹, M. Bertola², E. Porhun¹, I. Oleksiienko¹, G. Blöschl² <i>¹Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine</i> <i>²Vienna University of Technology, Vienna, Austria</i>	DETERMINATION OF THE ROLE OF PRECIPITATION IN THE FORMATION OF THE FLOODS ON THE MOUNTAIN RIVERS OF UKRAINIAN CARPATHIANS IN THE CONTEXT OF CLIMATE CHANGE (CASE STUDY- RIVER OPIR)	103
Olga Shevchenko¹, Hanna Lappalainen², Andrii Gozhyk¹, Sergiy Snizhko¹, Sergii Zapototskyi¹, Alexander Mahura², Alexander Baklanov³, Laura Riuttanen², Valeriya Ovcharuk⁴, Oleh Shablii⁴, Sergiy Stepanenko⁴, Alexander Markarov⁵, Arsen Aproyan⁵, Yvonne Billimore⁶, and Piritta Puhto⁶ <i>¹Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine</i> <i>²University of Helsinki, INAR Physics, Helsinki, Finland</i>		105

³ University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark; ⁴ Odessa I.I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine ⁵ Yerevan State University, Yerevan, Armenia ⁶ Bioart – Bioart Society, Helsinki, Finland CLUVEX PROJECT EXPERIENCE: VIRTUAL EXCHANGES AS A VALUABLE COMPLEMENT TO TRADITIONAL PHYSICAL STUDENTS' MOBILITY IN THE FIELD OF CLIMATE CHANGE RESEARCH	
Шевченко О.Г., Костирко І., Семиліт І. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна ОСОБЛИВОСТІ БІОКЛІМАТИЧНИХ УМОВ КРИВОГО РОГУ	106
Шпиг В.М., Ціла А.Ю. Український гідрометеорологічний інститут ДСНС України та НАН України, м. Київ, Україна ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОЇ ТА НИЖНЬОЇ ХМАРНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ВПРОДОВЖ 1981-2020 рр.	108
Яцишен А.О., Мансарлійський В.Ф. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна МІЖРІВНЕВИЙ ОБМІН У ГРАНИЧНОМУ ШАРІ АТМОСФЕРИ ЯК ЧИННИК ЕВОЛЮЦІЇ РАДІАЦІЙНИХ ТУМАНІВ	109
Яцишен А.О., Міщенко Н.М., Грушевський О.М. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна ВПЛИВ ТУРБУЛЕНТНИХ ПОТОКІВ ТЕПЛА У ГРАНИЧНОМУ ШАРІ АТМОСФЕРИ НА ЕВОЛЮЦІЮ РАДІАЦІЙНИХ ТУМАНІВ	110

Секція. РЕЛЬЄФ ЗЕМЛІ: РІЗНОМАНІТТЯ ФОРМ ТА ІДЕЙ

Байрак Г.Р. Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна ТИПИ СКЕЛЬ БЕСКИДІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	113
Богуцький А.Б.¹, Томенюк О.М.^{1,2} ¹ Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна ^{1,2} Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, м. Львів, Україна УКРАЇНСЬКІ УЧЕНІ – КОРИФЕЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕСІВ	115
Бончковський О. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна ГЕОКРІОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПАЛЕОМЕРЗЛОТНИХ СТРУКТУР ВОЛИНСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	118
Бортник С.Ю., Ковтонюк О.В., Погорільчук Н.М. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна РОЗВИТОК ГЕОТУРИСТИЧНОГО НАПРЯМКУ НА ГЕОГРАФІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА	120
Герасименко Н.П. Національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна ЗМІНА КЛІМАТУ ТА ДОВКІЛЛЯ У ЛІСОСТЕПУ ТА СТЕПУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МАТЕРІАЛЬНІ КУЛЬТУРИ ЛЮДИНИ ВІД НЕОЛІТУ ДО СЕРЕДНІХ ВІКІВ	122
Главацький Д.В., Бахмутов В.Г., Шпира В.В., Якухно В.І. Інститут геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, м. Київ, Україна МАГНІТОСТРАТИГРАФІЯ І ПЕТРОМАГНЕТИЗМ ЛЕСОВО-ҐРУНТОВОГО РОЗРІЗУ ДОЛИНСЬКЕ (ПРИЧОРНОМОРСЬКА НИЗОВИНА)	124
Годзінська І.Л., Чев'юк М.Д. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна ВПЛИВ ГЕОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ ТЕРИТОРІЇ НА СУЧАСНІ РИСИ РЕЛЬЄФУ ТА ГЕОМОРФОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ (НА ПРИКЛАДІ ПУТИЛЬСЬКОГО НИЗЬКОГІР'Я)	125
Горішний П. М. Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна МОРФОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ ПОДІЛЬНОСТІ РЕЛЬЄФУ	126

Дубіс Л.Ф., Рибак Н.Б. <i>Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна</i> ОСОБЛИВОСТІ МОРФОДИНАМІКИ ВУЗЛІВ ЗЛИТТЯ РІЧОК БАСЕЙНУ ДНІСТРА У МЕЖАХ СКОЛІВСЬКИХ БЕСКИДІВ І ПЕРЕДКАРПАТСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	128
Кирилюк С.М. <i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна</i> РЕЛЬЄФ РЕГІОНУ PLANUM AUSTRALE, MAPC	130
Iryna Kovalchuk <i>National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine</i> ASSESSMENT OF THE IMPACT OF MILITARY ACTIONS BY THE AGGRESSOR ON THE ENVIRONMENTAL CONDITION OF UKRAINE	131
Комлев О.О. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> ГЕОМОРФОГЕНЕЗ І НОВА ПАРАДИГМА ГЕОМОРФОЛОГІЇ	133
Комлев О.О.¹, Бортник С. Ю.^{1,2}, Коетонюк О.В.¹, Лаєрук Т.М.⁴, Погорільчук Н.М.¹, Комлева М.О.¹ <i>¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> <i>²Jan Kochanowski University of Kielce, Кельце, Польща</i> ОБОРОННА І ВІЙСЬКОВА ТЕМАТИКА КАФЕДРИ ЗЕМЛЕЗНАВСТВА ТА ГЕОМОРФОЛОГІЇ	135
Комлев О.О.¹, Бортник С.Ю.^{1,2}, Ремезова О.О.³, Погорільчук Н.М.¹, Спиця Р.О.⁴, Жилкін С.В.⁴ <i>¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> <i>²Jan Kochanowski University of Kielce, Кельце, Польща</i> <i>³Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна</i> <i>⁴Інститут географії НАН України, м. Київ, Україна</i> ПОШУКОВА ГЕОМОРФОЛОГІЯ НА КАФЕДРІ ЗЕМЛЕЗНАВСТВА ТА ГЕОМОРФОЛОГІЇ	137
Комлев О.О.¹, Ремезова О.О.², Погорільчук Н.М.¹, Спиця Р.О.³, Філоненко Ю.М.⁴, Жилкін С.В.³, Комлева М.О.¹ <i>¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> <i>²Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна</i> <i>³Інститут географії НАН України, м. Київ, Україна</i> <i>⁴Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна</i> БУРШТИНОВА ФОРМАЦІЯ УКРАЇНИ (ПРОБЛЕМИ І ЗНАЧЕННЯ БУРШТИНОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ)	139
Комлев О.О.¹, Ремезова О.О.², Погорільчук Н.М.¹, Спиця Р.О.⁴, Філоненко Ю.М.³, Жилкін С.В.⁴ <i>¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> <i>²Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна</i> <i>³Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна</i> <i>⁴Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна</i> РЕГІОНАЛЬНИЙ МОРФОХРОНОДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕОМОРФОЛІТОСФЕРИ (ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА)	141
Лаєрук Т.М., Бортник С.Ю. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОРІЗНОМАНІТТЯ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	142
Матвіїшина Ж.М., Дорошкевич С.П. <i>Інститут географії Національної академії наук України, м. Київ, Україна</i> ВНЕСОК МАКСИМА ФЕДОРОВИЧА ВЕКЛИЧА У РОЗВИТОК ПАЛЕОГЕОГРАФІЇ ТА ПАЛЕОГЕОМОРФОЛОГІЇ	144
Михайленко О.В. <i>Димерський ліцей №2 Димерської селищної ради, с-ще Димер, Київська обл., Україна</i> ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЛІТОСФЕРА» В КУРСІ ЗАГАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ 6-ГО КЛАСУ НУШ	146
Підкова О. М. <i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна</i>	148

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВОСННИХ ДІЙ НА ҐРУНТИ	
Томенюк О.М.^{1,2}, Богущький А.Б.¹ ¹ Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна ² Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, м. Львів, Україна	150
СВІДЧЕННЯ ПАЛЕОКРОГЕННИХ ПРОЦЕСІВ У ПЕРИГЛЯЦІАЛЬНІЙ ЛЕСОВО-ҐРУНТОВІЙ СЕРІЇ УКРАЇНИ	
Тютюнник Ю.Г.¹, Ярков С.В.², Пензін О.А.³ ¹ Національний технічний університет України «КПІ імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна ² Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Україна ³ пенсіонер, ветеран праці шахти «Об'єднана», м. Кривий Ріг (Терни), Україна	152
РЕЛЬЄФ-СЛІД ІСТОРИЧНОЇ УРАНОВОЇ ШАХТИ «Д»	
Філоненко Ю.М., Лоханько І.С. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна	154
ВИВЧЕННЯ ФОРМ РЕЛЬЄФУ СТВОРЕНИХ ЛЮДИНОЮ ТА БІОТОЮ У 6 – 11 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.	
Холявчук Д.І.^{1,2} ¹ Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна ² Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, м. Чернівці, Україна	156
ПАЛЕОКЛІМАТ КАРПАТ: КОЛИ РЕЛЬЄФ МАЄ ЗНАЧЕННЯ	
Яцишин А.М., Богущький А.Б., Дмитрук Р.Я. Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна	158
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕКОНСТРУКЦІЙ ФЛЮВІАЛЬНИХ МОРФОЛІТОГЕНЕТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРИБЕСКИДСЬКОМУ ПЕРЕДКАРПАТТІ	

УДК 551.4

Комлев О.О.¹, Ремезова О.О.², Погорільчук Н.М.¹, Спиця Р.О.⁴, Філоненко Ю.М.³, Жилкін С.В.⁴

¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

²Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна

³Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна

⁴Інститут геологічних наук НАН України, м. Київ, Україна

РЕГІОНАЛЬНИЙ МОРФОХРОНОДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕОМОРФОЛІТОСФЕРИ (ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА)

Регіональний рівень досліджень є *основним* в науках про Землю. У геоморфології він представлений *регіональним геоморфологічним аналізом*. Такий статус регіональних досліджень зберігається і при зміні провідних парадигм геоморфології. Питанням теорії, методології, методам регіональних геоморфологічних досліджень присвячені численні роботи в Україні і за її межами [1-7]. У 70-х роках 20 ст. в геоморфології проявились тенденції до визнання її *самостійного* статусу, необхідності *нової* методології досліджень рельєфу, *розширення* і *диференціації* її об'єкту - рельєфу, *введення* нових понять. Це згодом призвело до заміни *морфогенетичної* парадигми. Стрімке накопичення аналітичної інформації про рельєф вимагало її аналізу і *синтезу*. Були визначені напрямки синтезу на основі: 1) *статичних* моделей рельєфу; 2) *динамічних* моделей рельєфу; 3) інтеграції *місцевої* і *типологічної* інформації про рельєф на різних за площею територіях.

Морфодинамічна парадигма, яка змінила морфогенетичну, привнесла в геоморфологію нові базові поняття - *геоморфологічна формація* (ГФ), *висхідний літодинамічний потік* (ВЛП), *низхідний літодинамічний потік* (НЛП), які відобразили одну з найважливіших планетарних властивостей – наявність *речовинно-енергетичних колообігів* і роль *рельєфу* для їх *діагностики* [3]. Для теорії геоморфології ГФ розглядалась як можливість синтезу на основі уявлення про «геоморфосистему». ГФ поєднала аспекти - *типологічний* (рельєф, сучасні екзогенні процеси, клімат, неотектоніка, рельєфоутворюючі відклади) та *регіональний*. Вивчення ГФ дозволяє виявляти в рельєфі земної поверхні сліди ВЛП і НЛП - елементів колообігових речовинно-енергетичних систем, які інтегрують земну поверхню і надра Землі.

Морфогенетична концепція увела в геоморфологію у якості додаткових та допоміжних об'єктів *земну кору* і *літосферу*. Морфодинамічна концепція обмежує об'єкт геоморфології *експонованою* земною поверхнею і верхньою частиною земної кори на глибину від десятків-сотень метрів (місцеві і регіональні базиси ерозії) до 1 км (базис Світового океану). Цей геодинамічно активний поверхневий шар кори інколи називають морфолітодинамічним потоком. Таке «штучне» обмеження об'єкту геоморфології дозволяє застосувати до нього універсальну методологію теорії систем, загальнонаукові підходи і методи, сучасні технічні засоби і методи отримання геоморфологічної інформації, створювати формалізовані моделі геоморфосистеми експонованої земної поверхні. Фундаментальний недолік морфодинамічної концепції – це звуження просторово-часових рамок об'єкту геоморфології, що суперечить логіці розвитку наук, які намагаються розширити рамки своїх об'єктів. Тому, з огляду на це, морфодинамічна концепція може мати статус часткової концепції геоморфології.

Значна активізація і прискорення природних процесів, які спостерігаються на нашій планеті, представляє надзвичайно важливий чинник, який впливає на напрямки досліджень природничих наук. На наш погляд, геоморфологія не може стояти осторонь від цієї тенденції, оскільки має потужний науковий та фактологічний потенціал, достатній, щоб розвиватися в новій актуальній проблематиці. Важливою умовою цього є перехід геоморфології до нової парадигми. Для цього є підстави - концептуально завершена загальна теорія геоморфології – *теорія циклічності морфогенезу*, яка дозволяє їй самоідентифікуватися, зберігати цілісність, створювати нові напрями розвитку і парадигми. На наш погляд, в новій парадигмі геоморфології буде присутній *номогенетичний* аспект. Адже, згідно концепції номогенезу, біосфера і людина можуть існувати тільки в певному за фізичними параметрами природно-географічному середовищі. Основними елементами якого є геологічні умови, рельєф (геоморфосистема) і клімат. Послідовність їх утворення описана в Стародавньому Заповіті, різних езотеричних джерелах. З огляду на це, еволюція планетного тіла Землі може сприйматись як реалізація певного *метапроекту*. Поверхня тіла Землі в планетарний етап

змінювалася циклічно, а тривалість циклів скорочувалась. Завдяки укріпленню нової фундаментальної риси планети - здатності впливати на природні процеси на її поверхні, завдяки появі *геоморфосистеми*. Просторово-часові масштаби геоморфосистеми дозволяють називати її *історико-динамічною*. Історико-динамічна геоморфосистема в процесі планетарної еволюції перетворилася з *рефлексуючого*, в *активний* елемент метасистеми. На наш погляд, нова парадигма геоморфології може називатися *морфохронодинамічною* [3,4].

Морфохронодинамічна концепція використовує *палеогеоморфологію* як основу для вивчення історії та еволюції історико-динамічної геоморфосистеми і *геоморфолітосфери*. Морфохронодинамічна концепція використовує раціональні знання, накопичені попередніми концепціями, відображені у фундаментальних законах геоморфогенезу. Вона дозволяє виявляти еволюційні тренди історико-динамічної геоморфосистеми (і геоморфолітосфери) – ускладнення структури, ріст контрастності експонованої поверхні, зменшення тривалості циклів морфогенезу. Морфохронодинамічна концепція - основа наскрізного прогнозування (ретроспективного, актуального, перспективного), може використовуватися при пошуках різних корисних копалин, в екологічних і природоохоронних проектах, вирішенні розглянутих вище проблем людства і планети Земля.

Морфохронодинамічна концепція досліджує історико-динамічну геоморфосистему на всіх рівнях її організації. Регіональний рівень її досліджень представляють історико-динамічні басейнові геоморфосистеми [3].

Список використаної літератури

1. Бондарчук В.Г. Очерки по региональной тектоорогении. - К.: Наукова думка, 1972. - 259 с.
2. 163. Кинг Л. Морфология Земли. - М.: Прогресс, 1967. - 560 с.
3. Комлев О.О. Історико-динамічні басейнові геоморфосистеми геоморфологічних формацій Українського щита. К., 1988. - 47 с.
4. Комлев О.О. Морфохронодинамічна парадигма геоморфології майбутнього // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. Матеріали доповідей 12 науково-практичного семінару за міжнародної участі. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2021. С. 19-23.
5. Палиєнко В.П. Новейшая геодинамика и ее отражение в рельефе Украины. - К.: Наукова думка, 1992. - 116 с.
6. Рельєф України. К., Слово, 2010. - 688 с.
7. Соколовський І.Л. Закономірності розвитку рельєфу України. - К.: Наукова думка, 1973.- 214 с.

УДК 551.4

Лаврук Т.М., Бортник С.Ю.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОРІЗНОМАНІТТЯ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Концепція георізнманіття має понад 30-літню історію розвитку та охоплює більше десятка напрямів досліджень (Gray M., 2024). 6 жовтня 2022 р. на святкуванні першого Міжнародного дня георізнманіття (IGD) зроблено ключовий заклик до громадськості: поглянути на знайомі ландшафти новими очима, ідентифікувати тісний зв'язок між біорізнманіттям, георізнманіттям, культурою та історією, підвищити обізнаність про «сцену природи».

Концепція георізнманіття ґрунтується на комплексному вивченні природних умов та процесів, які слід враховувати у просторовому плануванні та управлінні природними ресурсами, для збереження природної і культурної спадщини.

Відповідно до цієї концепції дослідження георізнманіття розглядається, як основа для реалізації Цілей сталого розвитку, що знайшло відображення в наукових працях та в освітніх програмах кафедри землезнавства та геоморфології. Використовуючи досвід українських та зарубіжних вчених, здобувачі освіти займаються пошуком ідей та рішень, спрямованих на збереження георізнманіття та забезпечення гармонійного просторового розвитку громад. Нижче коротко розглянемо основні теми таких досліджень за М. Gray (2024).

Кількісне вимірювання та якісна оцінка георізнманіття необхідні для прийняття стратегічних рішень. Для оцінки георізнманіття використовують тематичні карти та матеріали

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Матеріали
міжнародної науково-практичної
конференції:
ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
РЕЛЬЄФУ, КЛІМАТУ ТА ПОВЕРХНЕВИХ ВОД:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Київ, 2-4 жовтня 2024 р.

Комп'ютерна верстка - Гопцій М.В.

Міжнародна науково-практична конференція «Природничо-географічні дослідження рельєфу, клімату та поверхневих вод: сучасний стан та перспективи розвитку», присвячена 75-річчю кафедри землезнавства та геоморфології, кафедри метеорології та кліматології, кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які були засновані в 1949р.

Конференція проходила 2-4 жовтня 2024 р. на географічному факультеті університету.